

საჩივრების მექანიზმი

SG/E/2025/11

E-60 რუსთავი-წითელი ხიდის მონაკვეთი (საქართველო)

პირველადი შეფასების ანგარიში

5 ნოემბერი 2025

SG/E/2025/11

E-60 რუსთავი-წითელი ხიდის მონაკვეთი

(საქართველო)

პირველადი შეფასების ანგარიში

კონფიდენციალური საჩივარი: არა

გარე გავრცელება

მომჩივანი

პრომოუტერი

გამოქვეყნება საჩივრების მექანიზმის ვებგვერდზე

შიდა გავრცელება

გენერალური ინსპექტორი

EIB-ის შესაბამისი სერვისები

პასუხისმგებლობის გამორიცხვა

წინამდებარე ანგარიში ეფუძნება EIB-ის ჯგუფის საჩივრების მექანიზმის 2025 წლის 31 ოქტომბრამდე არსებულ ინფორმაციას.

ენობრივ ვერსიებს შორის შეუსაბამობის შემთხვევაში, ინგლისურ ვერსიას ექნება უპირატესობა.

ევროპის საინვესტიციო ბანკის ჯგუფის საჩივრების მექანიზმი

საინვესტიციო ბანკის ჯგუფის საჩივრების მექანიზმი (**საჩივრების მექანიზმი**) არის ინსტრუმენტი, რომელიც საშუალებას აძლევს დავების მოგვარებას, თუ საზოგადოების რომელიმე წევრი თვლის, რომ ევროპის საინვესტიციო ბანკმა (**EIB**) შესაძლოა რაიმე არასწორად გააკეთა, ანუ რაიმეს არასწორად გაუწია ადმინისტრირება. საჩივრების მექანიზმი არ არის სამართლებრივი აღსრულების მექანიზმი და არ ჩაანაცვლებს კომპეტენტური სასამართლო ორგანოების გადაწყვეტილებას.

არასწორი ადმინისტრირება ნიშნავს ცუდ ან წარუმატებელ მართვას. ეს ხდება მაშინ, როდესაც EIB არ მოქმედებს მასზე მოქმედი სავალდებულო წესების ან პრინციპების შესაბამისად, მათ შორის საკუთარი პოლიტიკის, სტანდარტებისა და პროცედურების ჩათვლით. არასწორი ადმინისტრირების კონცეფცია მოიცავს ევროპის საინვესტიციო ბანკის მიერ ადამიანის უფლებების, მოქმედი კანონმდებლობის ან კარგი ადმინისტრირების პრინციპების შეუსრულებლობას. არასწორი ადმინისტრირება შეიძლება ეხებოდეს ევროპის საინვესტიციო ბანკის ჯგუფის გადაწყვეტილებებს, ქმედებებს ან უმოქმედობას და შეიძლება მოიცავდეს ევროპის საინვესტიციო ბანკის პროექტებისა და ოპერაციების გარემოსდაცვით ან სოციალურ ზემოქმედებას.

საჩივრების მექანიზმის ერთ-ერთი მთავარი მიზანია მოსმენისა და საჩივრის უფლების უზრუნველყოფა. საჩივრების მექანიზმის მანდატი მოიცავს მომჩივანთა მიერ წამოჭრილი პრობლემების მოგვარებას შესაბამის შიდა და გარე დაინტერესებულ მხარეებთან თანამშრომლობით. შემდგომში დაგვარად, საჩივრების მექანიზმი ასევე აქტიურად უწყობს ხელს და მხარს უჭერს ადგილობრივი გადაწყვეტის ძალისხმევას (მაგალითად, პროექტის დონის საჩივრების მექანიზმების მეშვეობით). საჩივრების მექანიზმის შესახებ დამატებითი ინფორმაციისთვის ეწვიეთ: <https://www.eib.org/en/about/accountability/complaints/index.htm>.

პირველადი შეფასების ანგარიში

პირველადი შეფასების მიზანია¹:

- დავაზუსტოთ მომჩივანთა მიერ წამოჭრილი საკითხები და უკეთ გავიგოთ მომჩივანთა პოზიცია, ისევე როგორც სხვა დაინტერესებული მხარეების შეხედულებები, საჭიროების შემთხვევაში (როგორიცაა პროექტის პრომოუტერი, ეროვნული ხელისუფლება).
- შევაფასოთ, შეუძლიათ თუ არა, და თუკი, როგორ, დაინტერესებულ მხარეებს (როგორიცაა მომჩივანები, პროექტის პრომოუტერი და EIB ჯგუფის შესაბამისი პროექტის გუნდი) მოიძიონ მომჩივანთა მიერ წამოჭრილი საკითხების მოგვარების გზა.
- დავადგინოთ, საჭიროა თუ არა საინვესტიციო ბანკის ჯგუფის საჩივრების მექანიზმის განყოფილების შემდგომი მუშაობა (შესაბამისობის შემოწმება ან მხარეებს შორის დავის ერთობლივი გადაწყვეტა) მომჩივანთა მიერ წამოჭრილი ბრალდების ან საკითხების გადასაჭრელად.

¹ ევროპის საინვესტიციო ბანკის ჯგუფის საჩივრების მექანიზმის პროცედურების 2.2.1, 2.2.2 და 2.2.7 მუხლების შესაბამისად, ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე: [ევროპის საინვესტიციო ბანკის ჯგუფის საჩივრების მექანიზმის 2018 წლის ნოემბრის პროცედურები](#).

შინაარსი

რეზიუმე	1
1 პროექტი.....	2
2 საჩივარი.....	2
3 მარეგულირებელი ჩარჩო	3
4 პირველადი შეფასება	4
5 შემდგომი ნაბიჯები	4

რეზიუმე

საჩივრების მექანიზმმა მიიღო საჩივარი საქართველოში E-60 რუსთავი-წითელი ხიდის მონაკვეთის გზის პროექტის შედეგად დაზარალებული პირისგან. საჩივარი ეხება პროექტის უარყოფით სოციალურ ზემოქმედებას მომჩივანის ქონებასა და საარსებო წყაროზე.

თავდაპირველი შეფასების დროს საჩივრების მექანიზმი დაუკავშირდა როგორც მომჩივანს, ასევე პროექტის პრომოუტერს. მხარეები შეთანხმდნენ, ჩაერთონ ნებაყოფლობითი დიალოგის პროცესში, რომელიც მიზნად ისახავს წამოჭრილი პრობლემების გადასაჭრელად ორმხრივად მისაღები გადაწყვეტილებების იდენტიფიცირებას. ამის საფუძველზე, საჩივრების მექანიზმის შეთავაზებაა გაგრძელდეს დავების გადაწყვეტის ერთობლივი პროცესი.

ეს ანგარიში აჯამებს მომჩივანის ბრალდებებს, აღწერს თავდაპირველი შეფასების დროს გადადგმულ ნაბიჯებს და განსაზღვრავს მიდგომას საჩივრის განხილვისათვის.

1 პროექტი

- 1.1 2018 წლის 30 ნოემბერს ევროპის საინვესტიციო ბანკის (EIB) დირექტორთა საბჭომ დაამტკიცა ჩარჩო სესხი – Georgia Transport Connectivity II – საქართველოს საავტომობილო ქსელის მშენებლობისა და განახლებისთვის.² 2021 წლის 24 თებერვალს ევროპის საინვესტიციო ბანკის დირექტორთა საბჭომ დაამტკიცა 150 მილიონი ევროს გამოყოფა საქართველოში E-60 რუსთავი-წითელი ხიდის მონაკვეთის გზის პროექტის დასაფინანსებლად ზემოაღნიშნული ჩარჩო სესხის (პროექტი) ფარგლებში.³ მსესხებელი არის საქართველოს სახელმწიფო და პროექტს ავითარებს საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტი, რომელიც წარმოადგენს ინფრასტრუქტურის სამინისტროს (პრომოუტერი) ნაწილს.
- 1.2 პროექტი გულისხმობს რუსთავსა და წითელ ხიდს შორის ახალი გზის მშენებლობას, რომლის საერთო სიგრძე დაახლოებით 32 კმ-ია, რომელიც საქართველოს აზერბაიჯანთან დამაკავშირებელი მთავარი გზაა. სამშენებლო სამუშაოები სავარაუდოდ 2026 წლის დასაწყისში დაიწყება.

2 საჩივარი

- 2.1 2025 წლის 14 ივლისს, საინვესტიციო ბანკის ჯგუფის საჩივრების მექანიზმმა (საჩივრების მექანიზმი) მიიღო საჩივარი ინდივიდისგან (მომჩივანისგან), რომელიც წუხს პროექტის სოციალურ ზემოქმედებაზე მათ ქონებასა და საარსებო წყაროზე. მომჩივანის მიწის ნაწილი, რომელიც გამოიყენება პირუტყვის სამოვრებისთვის, მდებარეობს პროექტის განლაგებაში და, შესაბამისად, ექვემდებარება უნებლიე შეძენას. მიწის ნაკვეთი ჩამორთმეული იქნა სასამართლოს გადაწყვეტილებით 2025 წლის მარტში. პროექტი მომჩივანის მიწის ნაკვეთს ორად ყოფს.
- 2.2 მომჩივანმა წარმოადგინა შემდეგი საკითხები, რომლებიც შეაჯამა საჩივრების მექანიზმმა წერილობითი საჩივრისა და მომჩივანთან შემდგომი დისკუსიის საფუძველზე:
- i. ფულადი კომპენსაციის ნაცვლად სანაცვლო მიწის ნაკვეთის შეთავაზებაზე უარი, მიუხედავად მომჩივანის საკუთრებასთან სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული მსგავსი მიწის ნაკვეთის სავარაუდო ხელმისაწვდომობისა.
 - ii. მიწის არაადეკვატური კომპენსაცია, რადგან შემოთავაზებული თანხა არ იქნება საკმარისი სანაცვლო მსგავსი მიწის შესაძენად.
 - iii. უარყოფითი გავლენა მომჩივანის საარსებო წყაროზე, მაგალითად, პირუტყვის სამოვრებზე გადასადევნად გადასასვლელის არ-არსებობა.
 - iv. დეღვა პირუტყვის უსაფრთხოებაზე, რომელიც შეიძლება გადავიდეს სამშენებლო მოედანზე და, მომავალში, საოპერაციო გზაზე.
 - v. დაინტერესებული მხარეების ჩართულობისა და საჩივრების განხილვის არაადეკვატური მექანიზმი.
- 2.3 მომჩივანისთვის პრიორიტეტულია ჩანაცვლებითი მიწა ან, ალტერნატიულად, ადეკვატური ფულადი კომპენსაცია, ისევე როგორც საარსებო წყაროს აღდგენა, მათ შორის პირუტყვის

²ჩარჩო სესხის შესახებ დამატებითი ინფორმაცია შეგიძლიათ იხილოთ შემდეგ ბმულზე: [Georgia Transport Connectivity II](#).

³პროექტის შესახებ დამატებითი ინფორმაცია შეგიძლიათ იხილოთ შემდეგ ბმულზე: [E-60 რუსთავი – წითელი ხიდის მონაკვეთი](#).

სამოვრების ხელმისაწვდომობა მიწის ორივე ნაწილზე, რომელიც გაყოფილი იქნება პროექტით.

3 მარეგულირებელი ჩარჩო

- 3.1 საჩივრების მექანიზმის მუშაობა რეგულირდება საინვესტიციო ბანკის ჯგუფის საჩივრების მექანიზმის პოლიტიკის (**პოლიტიკის**)⁴ და პროცედურების (**პროცედურების**)⁵ შესაბამისად. საჩივრის დასაშვებობის შემდეგ, საჩივრის მექანიზმი ახორციელებს საჩივრის საწყის შეფასებას, რათა დადგინდეს, არის თუ არა საჩივრების მექანიზმის შემდგომი მუშაობა აუცილებელი და შესაძლებელი. საჩივრების მექანიზმის შემდგომი მუშაობა შეიძლება მოიცავდეს შესაბამისობის განხილვას ან დავის გადაწყვეტის ერთობლივ პროცესს (როგორცაა მედიაცია). წინამდებარე ანგარიში შეიცავს საჩივრების მექანიზმის პირველადი შეფასების მიგნებებს. თავდაპირველი შეფასების მიზნის შესახებ დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ამ ანგარიშის III გვერდი.
- 3.2 მარეგულირებელი ჩარჩო მოიცავს EIB-ის მოქმედ პოლიტიკას, პროცედურებსა და სტანდარტებს, როგორცაა EIB-ის გარემოსდაცვითი და სოციალური სტანდარტები⁶ და მოქმედი კანონები და რეგულაციები. კერძოდ, შემდეგი სტანდარტები შეიძლება იყოს აქტუალური:
- i. **სტანდარტი 1** გარემოსდაცვითი და სოციალური ზემოქმედებისა და რისკების შეფასებისა და მართვის შესახებ, რომელიც ასახავს პრომოუტერის პასუხისმგებლობას პროექტთან დაკავშირებული გარემოსდაცვითი და სოციალური ზემოქმედებისა და რისკების შეფასების, მართვისა და მონიტორინგის პროცესში.⁷
 - ii. **არანებაყოფლობითი განსახლების** შესახებ სტანდარტი 6 ასახავს პრომოუტერის პასუხისმგებლობას, პირველ რიგში თავიდან აიცილოს არანებაყოფლობითი განსახლება და პრევენციის წარუმატებლობის შემთხვევაში უზრუნველყოს ეფექტური საშუალება, რათა მინიმუმამდე დაიყვანოს მისი უარყოფითი ზემოქმედება. სტანდარტი 6 მოითხოვს პრომოუტერისგან პატივი სცეს ყველა დაზარალებული ადამიანის საკუთრების უფლებას და შეამსუბუქოს ნებისმიერი უარყოფითი ზემოქმედება, რომელიც წარმოიქმნება მათი აქტივების დაკარგვით, ან აქტივებზე წვდომით და/ან მიწათსარგებლობის შეზღუდვით, იქნება ეს დროებითი თუ მუდმივი, პირდაპირი თუ არაპირდაპირი, ნაწილობრივი თუ სრული.⁸
 - iii. **სტანდარტი 10** დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის შესახებ, რომელიც ხაზს უსვამს ღია, გამჭვირვალე და ანგარიშვალდებული დიალოგის შენარჩუნების მნიშვნელობას პრომოუტერს, დაზარალებულ თემებსა და სხვა დაინტერესებულ მხარეებს შორის. მასში ნათქვამია, რომ დაინტერესებული მხარეების ჩართულობა არის ინკლუზიური და განმეორებითი პროცესი, რომელიც მოიცავს დაინტერესებული მხარეების ანალიზს, ჩართულობის დაგეგმვას, ინფორმაციის დროულ გამჟღავნებას, საჯარო კონსულტაციებს და დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობას. სტანდარტი

⁴ 2018 წლის ნოემბრით დათარიღებული [საინვესტიციო ბანკის ჯგუფის საჩივრების მექანიზმის პოლიტიკა](#) 4.2.1.

⁵ 2018 წლის ნოემბრით დათარიღებული EIB ჯგუფის საჩივრების მექანიზმის პროცედურების [2.1.3](#) მუხლი.

⁶ [ევროპის საინვესტიციო ბანკის გარემოსდაცვითი და სოციალური სტანდარტები](#), 2018 წლის 8 ოქტომბრის ვერსია 10.0, ვერსია ძალაშია 2019 წელს, როდესაც ხელი მოეწერა დაფინანსების ხელშეკრულებას.

⁷ სტანდარტი 1, პუნქტი 5, [EIB გარემოსდაცვითი და სოციალური სტანდარტები](#), ვერსია 10.0 დათარიღებული 8 ოქტომბერი 2018.

⁸ სტანდარტი 6, პუნქტი 4, [EIB გარემოსდაცვითი და სოციალური სტანდარტები](#), ვერსია 10.0 დათარიღებული 8 ოქტომბერი 2018.

10 მოითხოვს, პრომოუტერმა შექმნას მექანიზმი, რომელიც უზრუნველყოფს საჩივრებსა და მეორადი მოთხოვნების დაკმაყოფილების საშუალებებზე წვდომას. ეს მექანიზმი შექმნილია ზიანის თავიდან ასაცილებლად, პროექტის შედეგად დაზარალებული დაინტერესებული მხარეებისა და უფლებამწიკდი პირებისთვის ეფექტური საშუალებების უზრუნველსაყოფად, ისევე როგორც ინსტიტუციური ანგარიშვალდებულებისა და მუდმივი გაუმჯობესების უზრუნველსაყოფად. ის ასევე ემსახურება კონფლიქტების ესკალაციისა და მასთან დაკავშირებული ხარჯების თავიდან აცილებას.⁹

4 პირველადი შეფასება

- 4.1 საჩივრების მექანიზმმა ჩაატარა პირველადი შეფასება მომჩივანის მიერ წამოჭრილი საკითხების გასაგებად და იმის დასადგენად, იყო თუ არა საჭირო საჩივრების მექანიზმის შემდგომი მუშაობა. 2025 წლის სექტემბერში საჩივრების მექანიზმმა საქართველოში შეფასების მისია ჩაატარა, რომლის დროსაც ცალკეული შეხვედრები გამართა მომჩივანთან და პრომოუტერთან (**მხარეებთან**). საჩივრების მექანიზმმა ასევე მიმოიხილა პროექტის ინფორმაცია, როგორიცაა შესაბამისი გარემოსდაცვითი და სოციალური მონაცემთა ფურცელი¹⁰, გარემოსდაცვითი და სოციალური ზემოქმედების შეფასება¹¹ და განსახლების სამოქმედო გეგმა¹².
- 4.2 საჩივრების მექანიზმმა მხარეებს აცნობა საჩივრის განხილვის ორი ხელმისაწვდომი ვარიანტის შესახებ: დავების გადაწყვეტის ერთობლივი პროცესი ან შესაბამისობის შემოწმება. პრომოუტერმა და მომჩივანმა გამოთქვეს სურვილი და თანხმობა, ჩაერთონ დავის გადაწყვეტის ერთობლივ პროცესში ორმხრივად მისაღები გადაწყვეტილებების მისაღწევად.

5 შემდგომი ნაბიჯები

- 5.1 თავდაპირველი შეფასების შემდეგ და მხარეების მზადყოფნის გათვალისწინებით ჩაერთონ დიალოგში წამოჭრილი საკითხების გადასაჭრელად, საჩივრების მექანიზმის შეთავაზებაა დავების ერთობლივი გადაწყვეტის პროცესის გაგრძელება. ეს პროცესი მომავალზე ორიენტირებულია და მიზნად ისახავს ურთიერთმისაღები და მდგრადი გადაწყვეტილებების პოვნას. საჩივრების მექანიზმი კოორდინაციას გაუწევს მხარეებთან ამ პროცესის მომზადებასა და განხორციელებას.¹³

⁹ სტანდარტი 10, პუნქტები 2, 3 და 4, [EIB გარემოსდაცვითი და სოციალური სტანდარტები](#), ვერსია 10.0 დათარიღებული 8 ოქტომბრის 2018.

¹⁰ [გარემოსდაცვითი და სოციალური მონაცემების ფურცელი](#), 2018 წლის სექტემბრით დათარიღებული.

¹¹ [გარემოსა და ზემოქმედების შეფასება](#), 2018 წლის მაისით.

¹² [განსახლების სამოქმედო გეგმა](#), 2018 წლის ივნისით.

¹³ საჩივრის განხილვის ვადა შეიძლება გაგრძელდეს მომჩივანებთან კონსულტაციით, რათა მოხდეს მხარეთა ყოვლისმომცველი ჩართულობა და ლეგიტიმური მოლოდინების მართვა - 2018 წლის ნოემბრის [საინვესტიციო ბანკის ჯგუფის საჩივრების მექანიზმის პოლიტიკის](#) 4.4.4 მუხლი.